

Яніна ТВЕРДОХЛІБОВА,

*викладач кафедри теорії і методики
декоративно-прикладного мистецтва
та графіки ДЗ «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»,
м. Одеса, Україна*

**КОНЦЕПТ-МОДЕЛЬ ДИДАКТИЧНИХ ЗАСАД
ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА**

Твердохлібова Я. М. Концепт-модель дидактичних засад художньо-графічної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва. У статті розкривається сутність змісту концептуальної моделі художньо-графічної підготовки майбутніх вчителів образотворчого мистецтва. Конструкт-модель дидактичних умов художньо-графічної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва розглядається як структурно-логічна система художньо-освітньої взаємодії педагога і студентів.

Ключові слова: концепт-модель, художньо-графічна підготовка, педагогіка мистецтва, художня дидактика, пізнавальна та навчально-творча діяльність.

Твердохлібова Я. Н. Концепт-модель дидактических основ художественно-графической подготовки будущих учителей изобразительного искусства. В статье раскрывается сущность содержания концептуальной модели художественно-графической подготовки будущих учителей изобразительного искусства. Конструкт-модель дидактических условий художественно-графической подготовки будущих учителей изобразительного искусства рассматривается как структурно-логическая система художественно-образовательного взаимодействия педагога и студентов.

Ключевые слова: концепт-модель, художественно-графическая подготовка, педагогика искусства, художественная дидактика, познавательная и учебно-творческая деятельность.

Tverdokhlibova Ya. M. Concept model of didactic foundations of art-graphic preparation of future fine arts teachers. The article reveals the essence of the content of conceptual model of artistic and graphic preparation of future fine arts teachers. Construct model of didactic conditions of artistic and graphic preparation of future teachers of fine arts in the article is viewed as structural and logical system of artistic and educational interaction between teacher and students.

Keywords: concept model, graphic arts training, teaching art, art didactics, informative, educational and creative activities.

Постановка проблеми. Зміни педагогічних парадигм в сучасній системі художньо-педагогічної освіти окреслюють низку завдань підвищення рівня професійної підготовки вчителів в галузі мистецтва. Постановку питання посилює «Закон про вищу освіту» (2014), «Стандарт загальноосвітньої школи» (2011), Болонська угода (1999), а також новий директивний наказ Міністерства освіти і науки України від 06 листопада 2015 р. № 1151 про «Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (Перелік 2015)». Змінення стандартів вітчизняної освіти, директивно-нормативних вимог і наукових концептуальних поглядів не знайшло ще достатнього відображення в змісті художньої педагогіки – настала гостра необхідність переглянути традиційну дидактику та методику художнього навчання, в тому разі й учбово-методичний матеріал з академічних дисциплін мистецького циклу, передбачених навчальними планами підготовки вчителя образотворчого мистецтва.

Серед численних чинників підготовки та розвитку професійного творчого потенціалу майбутніх учителів надзвичайно велика роль належить мистецтву графіки. Художньо-графічна підготовка майбутніх учителів постає як актуальна проблема педагогічних вишів. Вона потребує наукового розгляду завдань та дидактичного забезпечення доцільними умовами процесу професіоналізації майбутнього вчителя в галузі мистецтва художньої графіки. Необхідність фахової художньо-графічної підготовки здобувачів вищої освіти зумовлено також вимогами шкільної програми з образотворчого мистецтва, в котрій 40% часу відводиться графічній діяльності школярів. Для забезпечення процесу навчання школярів основам мистецтва графіки вчитель має бути професійно підготовленим й мати достатньо якісний рівень предметної компетентності. У вирішенні окреслених завдань значне місце відводиться дисципліні «Теорія і практика графіки», зміст котрої має бути забезпечений передовими концептуальними ідеями новітньої дидактики.

Отже, на сучасному етапі мистецької практики «ключовою проблемою педагогіки стає забезпечення знань новими теоріями та інноваційними методиками, висвітленням кращих історичних набутків у галузі викладання різновидів мистецтва [12:8]. Визначена проблема є найбільш важливою для розгляду дидактичних умов художньо-графічної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва за кредитно-модульною системою художнього навчання. Це спонукало до розгляду концепт-моделі художньо-графічної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва в сучасній системі художньо-педагогічної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Узагальнення історичного та сучасного досвіду в галузі художньо-педагогічної освіти, викладеного в значній кількості науково-теоретичних доробках, свідчить про різні підходи в педагогіці мистецтва до вирішення завдань підготовки фахівців. Мето-

дологічні та теоретичні аспекти окресленої проблеми знайшли своє втілення в працях філософів [1; 2; 9; 12], наукових доробках представників психолого-педагогічних та мистецьких шкіл різних часів розвитку художньо-педагогічної освіти [2; 6; 11; 12; 13; 15].

У масиві наукових праць учених Ю. Азарова, Т. Бабанського, В. Бондаря, В. Бондаревської, Б. Гершунського, В. Загвязинського, В. Зінченка, І. Зязюна, С. Ковновець, Н. Кічук, В. Кузіна, О. Рудницької, С. Симоненко, М. Поташника, Л. Хомич, О. Чебикіна, О. Щолокової та ін. висвітлюються різні підходи до вирішення завдань сучасної дидактики. У них визначені основні аспекти психолого-педагогічних умов організації та здійснення професійної підготовки студентів педагогічних ВЗО. Дослідження у сфері вищої школи А. М. Алексюка, Г. Г. Ващенко, Н. В. Кузьміної, З. Н. Курлянд, О. М. Мороза, Н. Г. Ничкало, В. Л. Ортинського, О. С. Падалка та інших переконують, що успішність навчання-учіння та творчості студентів залежить не лише від зусиль викладача чи від студента, а і від їхньої співпраці в навчальному процесі, котрий забезпечений доцільними дидактичними умовами його протікання.

Пошуки дидактичних засад художньої підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва здійснювали вчені та художники-педагоги. Проблемами дидактичного забезпечення складових педагогічної системи, спрямованої на процес художньої підготовки фахівців займалися вчені, художники-педагоги А. Бакушинський, М. Безчастний, А. Дейнека, Д. Кіплік, Б. Неменський, Н. Радлов, В. Суханенко, І. Туманов, В. Фаворський, П. Чистяков. Важливим для наукового розгляду окресленої проблеми є праці вчених, педагогів художньо-графічних факультетів педагогічних закладів освіти (Г. Беда, С. Ігнатів, С. Ломов, А. О. Мелік-Пашаєв, В. Орлов, І. Пастирь, М. Резніченко, О. Риндін, В. Щербина, Є. Шорохов, Б. Юсов, О. Яшухін), у котрих розкриваються різні дидактичні підходи до процесу художньо-педагогічної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

У системі художньо-педагогічної освіти стали з'являтися різні нові педагогічні тенденції, технології, котрі є об'єктом дискусій у спільності фахівців – практиків та вчених. В педагогічній науці вчені різних напрямків і наукових шкіл розглядають нові теоретичні концепції, дидактичні підходи до процесу художнього навчання, як у професійних закладах освіти, так і в загальноосвітніх закладах (С. В. Ковновець, Л. М. Масол, Б. М. Неменський, В. Ф. Орлов, І. П. Радченко, М. І. Резніченко, І. М. Туманов та ін.). Науково-методичні аспекти художньо-графічної підготовки студентів педагогічних університетів розглядає М. Резніченко [10], що є підґрунтям для нашого дослідження за темою «Дидактичні умови художньо-графічної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва».

Вивчення новітніх наукових досліджень за 2005–2010 рр. свідчить, що сучасна теорія і практика художньої освіти розглядається на основі нового теоретичного концепту – «педагогічна художня кому-

нікація» (Л. К. Гаврилiна) й водночас теоретично оформлюється новий концептуальний зміст «педагогiки мистецтва» (В. Г. Лисенко, Б. М. Неменський, О. П. Рудницька) та «художньої педагогiки» (Т. А. Копилова, В. М. Розiн). В цілому сучасна психолого-педагогiчна наука розглядає художньо-педагогiчну підготовку майбутніх учителів як дидактично організований процес цілеспрямованих розумово-практичних способів дій образотворчої діяльності особистості, наслідком яких є творення на основі засвоєння існуючого багатства художньої культури [1; 2; 3; 6; 9; 14; 17]. Однак, як засвідчили результати пілотажного дослідження, дидактичні принципи художньої педагогiки використовуються в педагогiчній практиці викладачів мистецьких дисциплін в основному не системно, а фрагментарно. Це стало підставою для оформлення концепт-моделі, котра відображає основні структурні складові дидактичної системи умов художньо-графічної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Визнання вченими освітнього потенціалу художньої дидактики і недостатня ступiнь критичного переосмислення та трансформації її наукового ресурсу до сучасних завдань художньо-педагогiчної освіти, надають можливість теоретичного розгляду питань дидактичного забезпечення процесу художньо-графічної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

При розробці складових змісту концепт-моделі ми спиралися на передові ідеї педагогiчного пошуку дидактичних закономірностей і сутності дидактичних умов (Б. С. Гершунський, В. В. Краєвський, І. П. Подласий) та побудови загальної системи дидактичних принципів (Ю. К. Бабанський, В. І. Бондар, М. О. Данилов, В. І. Завязгiнський, І. П. Скаткін), а також структури і змісту принципів навчання (Л. В. Занков, М. О. Данилов) та ін. [1;4;6]. Важливим науковим поглядом для розгляду проблеми є наукові положення В. О. Сластьонiна про моделювання структурно-змістових параметрів освітньої системи в напрямку її функціонування та саморозвитку [14], концептуальні ідеї про системне педагогiчне проектування освітнього процесу Ю. Г. Татура [15] та М. В. Гамезо, О. М. Леонтєва, Б. Ф. Ломова, С. А. Шапоринського про психологiчні аспекти методологiї і загальної теорії знаків і знакових систем [17], як для побудови системи практичних завдань-вправ, так і для засвоєння змісту навчального предмету «Теорія і практика графіки».

В теорії мистецької освіти стверджується ідея про дидактичне осмислення багатоаспектної педагогiчної практики підготовки фахівців [3; 5; 12; 16; 18]. У вирішенні завдань цієї концептуальної ідеї важлива роль, безумовно, відводиться дидактиці. Особливий інтерес для сучасної теорії і практики являє собою новий концепт «науково-освітній потенціал художньої педагогiки», субтеоретичним конструктом котрої є художня дидактика [8]. Академік Б. Неменський, услід за В. Сухомлинським, котрий наголошував у свій час про користь принципу художності, зазначав, що гуманізація та гума-

нітарізація освіти наприкінці ХХ ст. без признання дидактичного принципу художності, як рівнозначного дидактичного принципу науковості та наочності, неможливі, постільки «будь яка система пізнання, побудована не на фундаменті емоційного використання мистецтва з дитинства, приречена на провал» [8:123]. Приоритети художньої дидактики в системі мистецької освіти та концептуальні положення викладені в педагогiчній технології Б. Неменським в такому інструментальному значенні: закон художнього уподоблення розглядається як головний закон художнього сприйняття в поєднанні з творчою свободою особистості; принцип оволодіння вживанням на основі принципу цілісності емоційного оволодіння образотворчим досвідом в єдності сприйняття життя і мистецтва та творення під час практичної образотворчої діяльності особистості; принцип опори на апогей явищ в мистецтві для розкриття і усвідомлення, як образотворчої грамоти, так і змістових його художньої мови [5; 13:557].

Мета. Аналіз науково-методичних доробок дозволив нам визначити головні детермінанти логіко-сислового змісту дидактичних умов художньо-графічної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва в сучасних умовах розвитку національної освіти України. Таким чином, на цій основі ми окреслили складові концепт-моделі дидактичних засад художньо-графічної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Формування професійного, художньо-естетичного сприйняття, як форми всебічного пізнання зображуемого мотиву та усвідомлення образотворчих способів дій, є також важливою задачею художньої дидактики. Б. Ф. Ломов відзначав, що усвідомлене і разом з тим цілісне сприйняття можливе в тому разі, коли особистість оволодіває знаннями про основні способи зображення, про основні елементи структури змісту рисунка графічного аркуша, а також навичками роботи в матеріалі. І далі відзначав, що почуттєве сприйняття потрібно співвідносити з роботою над формою, до початку графічного зображення умовляю передбачити це зображення на чистому аркуші паперу [5]. Виходячи із цих вищезазначених положень, нами визначено, що процес формування художньо-графічного образу, який має незначну відмінність від процесу формування образу засобами інших видів образотворчого мистецтва (живопис, скульптура), зумовлюється особливостями трьох рівнів пізнання в процесі розумово-практичної художньо-графічної діяльності. Перший – сприйняття, другий – уявлення, як психологiчні способи дій та третій, як практичний спiсiб техніко-технологічного відображення мотиву, його образу на зображальній площині у відповідності вимог визначених змістом програмного завдання (системою графічних вправ – технічних, формоутворюючих, композиційних, навчально-творчих та творчих).

Художньо-графічну підготовку майбутніх учителів образотворчого мистецтва ми розглядаємо як цілісну дидактичну систему, котра структурно

побудовано так: на першому етапі формуються основи художніх уявлень, на другому – основи художніх знань, тобто художнього мислення і на третьому – основи художньої культури, тобто базові основи художньо-образного усвідомлення мови графіки. Цілісність дидактичної концепт-моделі передбачає постановку мети конкретного завдання за модулями, а саме: обсяг інформації, котра розглядає поняття, закономірності мистецтва графіки (від педагога та дидактичних засобів) й забезпечує зміст художньо-графічної освіти; доречні методи навчання сучасної педагогіки мистецтва та форми навчання (фронтальні, індивідуальні, групові, за допомогою електронних носіїв); дидактичні засоби навчання (посібники, наочність, методичні рекомендації, структурно-логічні карти) та структура занять за змістом програмного завдання предмету, що передбачає послідовність навчально-творчої діяльності та контроль і корегування, оцінювання досягнень студентів; тривалість занять на протязі семестру, що надає можливість засвоїти на практиці програмний матеріал, як за змістовим модулем, так і виконати творчий індивідуальний проект; отримання результату навчально-творчої діяльності студентів через якісний і кількісний контроль, оцінювання навчально-творчих досягнень студента (відповідно критеріям кредитно-модульного оцінювання за стобальною системою); аналіз результатів (перегляд робіт, обговорення результатів, рефлексія).

Важливою компонентою мають бути доречні умови для протікання навчально-творчої діяльності студентів (спеціалізована майстерня з обладнанням та матеріалами). І найбільш значущою умовою для ефективного вирішення завдань програми є постать педагога-художника, котрий здатний на професійному рівні компетентності й особистої культури організувати й здійснювати процес художньо-графічної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Ці обставини обумовлюють зміст складових структурно-функціональної концепт-моделі дидактичних засад художньо-графічної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва в системі педагогічної освіти. Важливою складовою її є перш за все методика наочного навчання, в котрій характер змісту художньої дидактики спрямовано на формування і розвиток художньо-аналітичного та художньо-образного мислення особистості в процесі виконання системи завдань-вправ на основі усвідомленого теоретичного матеріалу.

Означені концептуальні пріоритети стали науковим підґрунтям для подальшого педагогічного пошуку вихідної позиції у розгляді складових змісту концепт-моделі дидактичних засад художньо-графічної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Такими складовими перш за все є теоретичний та практичний, наочно-методичний матеріал, зміст котрого спрямовано на: а) усвідомлене сприйняти теоретичних положень мистецтва графіки; б) формування розуміння своєрідності мови художньої графіки, тобто формуван-

ня мислення в матеріалі; в) глибоке засвоєння залежності композиції від прийнятих типів зображальної поверхні та способів художнього вираження засобами графіки; г) засвоєння психологічних закономірностей зорового сприйняття та способів користування ними для створення художньо-образної структури графічної композиції в її функціональному зв'язку із застосуванням різноманітних способів та прийомів графічного зображення художніми матеріалами (мислення в матеріалі); д) оволодіння принципами створення (від задуму до відтворення художнього образу в заключному етапі) графічної композиції на основі міцних знань техніко-технологічних процесів та практичних умінь використовувати зображально-виражальні засоби різних графічних технік, виявляючи їх особливості в створенні творчих робіт.

В основу проекту концепт-моделі покладено достатньо великий досвід, накопичений автором статті та Одеською художньо-педагогічною школою.

У відповідності з характером пізнавально-практичної образотворчої графічної діяльності студентів ми передбачаємо систему шляхів та методів, спрямованих на вирішення навчально-виховних задач, детермінованих базовими дидактичними, психологічними та соціально-педагогічними закономірностями освітнього процесу. Вони забезпечують концептуальну модель процесу пізнання – навчання – учіння – творчості студентів на заняттях академічного курсу «Теорія і практика графіки» дидактично-змістовими лініями.

Окреслені механізми пізнавальної діяльності дозволили класифікувати орієнтовану систему графічних вправ у зв'язку з навчально-творчими завданнями і ступеня вираженості тих новоутворень, котрі створюються під час сприйняття і відтворення дійсності засобами художньої графіки на різних рівнях художньо-пізнавальної діяльності. В основу побудови системи вправ покладено закономірності співвідношення реконструктивної і творчої діяльності. Реконструктивне пізнання виступає як підготовча ланка, а творче – як головна. В середині реконструкції завжди присутні елементи творчості, а всередині творчості – елементи реконструкції. Кожна вправа передбачає рішення конкретної навчально-пізнавальної та творчої задачі за допомогою різних форм аналізу і синтезу. В дидактичну модель художньо-графічної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва нами було введено систему вправ на таких рівнях навчально-пізнавальної діяльності:

відтворювальний рівень пізнавально-навчальної діяльності (настановчі, технічні вправи);

інтерпретаційний рівень художньо-пізнавальної діяльності (навчально-пізнавальні, допоміжні, додаткові і варіативні вправи);

творчий рівень художньо-творчої діяльності (проблемні та творчі вправи і завдання).

Конструкт-модель передбачає забезпечення процесу «пізнання–навчання–учіння–творчість» дидактичними умовами у відповідності структури, логіки і рівнів розвитку художнього пізнання [3; 8; 14].

Різні рівні пізнавально-практичної діяльності доцільно доповнюють один одного і вслуговують орієнтиром для конкретного і цілеспрямованого розгляду дидактичних засобів художнього навчання студентів основ мистецтва графіки. Для забезпечення процесу художньо-графічної підготовки студентів ми розробили систему дидактичних матеріалів для кожного етапу. У відповідності організаційно-методичних форм і методів пізнання-навчання-учіння-творчості ми застосовуємо різноманітну наочність (твори майстрів графіки, графічні роботи студентів та школярів, таблиці з основ графічної мови, структурно-логічні карти техніко-технологічного та творчого (композиційного) процесу створення графічного зображення, утворення художнього образу різноманітними способами та прийомами оригінальної графіки, авторські посібники, наочно-методичні розробки з основ графічної композиції, альтернативні програми, посібники а також навчальні видання вітчизняних і зарубіжних авторів, художників-графіків.

Практична робота на першому етапі процесу пізнання-навчання-учіння-творчості спрямована на пізнання фундаментальних закономірностей образотворення через оволодіння формальною композицією в сукупності всіх її складових за допомогою системи формальних настановних вправ. Важливою дидактичною умовою є використання графічної палітри зображальних засобів (лінія, штрих, м'ятно, точка, зигзаг, розчерк) в організації всіх складових формальної, тобто безпредметної композиції в лінійному, тоновому, комбінованому вирішенні.

Завдання-вправи передбачають розгляд й усвідомлення поняття «гармонія художньої форми в композиції», тобто сукупність розумово-практичних способів дій має бути спрямована на організацію формату зображальної площини через урівноваження форм та їх співрозмірності. Забезпечується цей етап методикою наочного навчання з дидактично змістовими лініями (композиція, форма, простір, колір, художня техніка з її прийомами і способами виразного формоутворення) за структурно логічною послідовністю на пропедевтичному рівні. Це дозволяє студентам оволодіти графічною палітрою зображення форми в формальній безпредметній композиції у форматі аркуша паперу, як зображальної та художньої площини.

Пошуковий експеримент нашого дослідження підтвердив визначену дидактичну концепт-модель художньо-графічної підготовки студентів, в основу котрої покладено художній принцип «не оформлювати форму, а виражати її, вкладати творчу думку в образ», що є дидактичною передумовою протікання процесу оволодіння мовою графіки. Основним творчим методом створення навчально-творчої роботи для розробленої методики навчання основ мистецтва графіки є відтворення художньої пластичності форми графічним рисунком, котра композиції надає змістовність і значущість в образному вираженні.

На основі аналізу кола питань, що порушуються в теорії і практиці художньої графіки, ми визначи-

ли такі пріоритетні дидактичні умови й завдання концепт-моделі, котрі перш за все спрямовані на розкриття загальних положень теорії композиції, зміст котрої розглядає: а) мистецтво як форму художнього сприйняття світу; б) просторовість, зображальність та зоровість; в) діалектичне протиріччя рухового та зорового сприйняття; г) конструкцію та композицію в графіці, а також типи зображальних поверхонь (рухомо-дотична, рухомо-зорова та зорова); д) системи проектування простору світу, в залежності від вибраного типу зображальної поверхні; е) історичний огляд розвитку та видозміни систем проектування на зображальні поверхні (від настінного живопису до наших днів, як найважливішого фактору, що формує внутрішню форму художнього твору, а відповідно і композицію, як головну структуру форми); ж) закони, принципи та засоби композиції; з) композиційну побудову (гармонії композиції) методом «золотого перетину».

Важливим завданням для дидактичного розгляду методики художнього навчання за змістом концепт-моделі є завдання, що пов'язані із графічними художніми техніками та техніко-технологічними операціями (способами та прийомами виразного зображення, образотворення), тобто створення художньої графічної роботи.

Лекційний та практичний зміст навчально-пізнавального матеріалу передбачає розгляд методичних питань про творчі методи створення графічної композиції, а саме: вибір композиційних принципів та засобів, що дозволяють найбільш яскраво створити художній образ («мислення в матеріалі»); творчо-технологічні особливості різноманітних видів графіки; обмеженість й специфічність графічних зображальних засобів та їх вплив на трансформацію теорії композиції стосовно графіки; специфічні способи формування стилю в графічному творі; функціонально-структурний аналіз графічних композицій, а також питання щодо проблеми вирішення просторово-часових співвідношень в графічній композиції та геометрично-протилежного зображення в графіці у відповідності специфіки їх застосування.

Основна складність в засвоєнні графічних технік та основ графічної композиції полягає не в лекційному курсі, а в практичних заняттях, тому що єдиний спосіб випрацювати «мислення в матеріалі» – це систематичне виконання практичних вправ та завдань, що закріплюють теоретичний курс. «Мислення в матеріалі» – не що інше, як можливість передбачення кінцевого результату, тобто композиції, яка може бути створена тільки при напрацюванні усвідомлених, увійшовши в руку навичок, коли творчий процес направлено на самовираження, не скуте турботою про ремісничу квінтесенцію зображення. Ускладнення завдання композиції надає можливість студенту засвоїти теоретичні положення не тільки шляхом навчання, а й в ході творчості, тобто усвідомити весь процес зсередини.

За результатами довготривалого дослідження ми прийшли до висновку, що в процесі навчальної

художньо-графічної діяльності особистість пізнає не тільки реальну дійсність, але й опредмечує свої знання, накопичує професійний досвід у формі умінь та навичок, що процес пізнання-навчання-учіння-творчості здійснюється не емпірично, а в формі академічної підготовки, цілеспрямованої на придбанням знань, формуванням навичок та умінь застосовувати техніко-аналітичні та художньо-образні способи дій графічної образотворчої діяльності. Техніко-аналітична підготовка та художньо-образне пізнання, успішне оволодіння мистецтвом графіки студентами, перш за все повинні базуватися на теоретичних знаннях основ графічної композиції, правил зображення засобами графіки, на знаннях основ формування художнього образу, на розуміння особливостей художньої графіки, процесу образного пізнання і адекватного відображення навколишньої дійсності в системі художніх образів.

Визначений масив дидактичних умов створює основу для продуктивної пізнавальної, навчально-творчої діяльності студентів, результатом котрої є достатньо якісний рівень образотворчих досягнень в галузі мистецтва графіки.

Таким чином, логіко-смісловий зміст концепт-моделі спрямовано на методичний розгляд складових багатомірної педагогічної технологія художнього навчання в галузі мистецтва графіки.

Логіко-смісловий зміст поєднує складові компоненти визначеного процесу в образно-понятійну дидактичну конструкцію з її методичними функціями. Такий системно-цілісний дидактичний підхід надає можливість більш доцільно управляти педагогічним процесом, отримувати якісні показники результатів навчання і виховання особистості.

Висновки і перспективи. Застосований комплексний підхід до визначення суттєвих характеристик художньо-графічної діяльності студентів в процесі пізнання-навчання-учіння-творчості дозволило дослідити, обґрунтувати і сформулювати базові дидактичні умови реалізації програмного змісту навчального курсу «Теорія і практика графіки». В представленій концепт-моделі ми окреслили основні параметри її структури, а саме мету, дидактичні задачі, зміст. Ефективність структури процесу художньо-графічної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва де термінується окресленим дидактично змістовими умовами, котрі передбачають методіку поетапного оволодіння основами мистецтва графіки.

Структурування дидактичних умов художньо-графічної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва є подальшим завданням дослідження.

ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА

1. *Алексюк А. М.* Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія / *А. М. Алексюк.* – К.: Либідь, 1998. – 520 с.
2. *Загвязинский В. И.* Методология и методика дидактического исследования / *В. И. Загвязинский.* – М.: Педагогика, 1982. – 160 с.
3. *Диалог культур: Украина у світовому контексті. Мистецтво і освіта: / Зб. наукових праць / Упор. С. О. Черепанова.* – Львів: Каменяр, 1998. Вип. 3. – 600с.
4. *Кузьмина Н. В.* Проблемы обучения и воспитания студентов в вузе / *Н. В. Кузьмина.* – М., 1976. – 112 с.
5. *Ломов Б. Ф.* Формирование графических знаний и навыков у учащихся / *Б. Ф. Ломов.* – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1959. – 270 с.
6. *Методы системного педагогического исследования / [под ред. Н. В. Кузьминой].* – Л.: Изд-во ЛГУ, 1980. – 172 с.
7. *Мороз О. Г., Падалка О. С., Юрченко В. І.* Педагогіка вищої школи / *О. Г. Мороз, О. С. Падалка, В. І. Юрченко.* – К.: НПУ, 2003. – 267 с.
8. *Неменский Б. М.* Пути очеловечивания школы / *Б. М. Неменский // Новое педагогическое мышление / Под ред. А. В. Петровского.* – М., 1989.
9. *Педагогіка вищої школи: Навч. посібник / За редакцією З. Н. Курлянд.* – 2-е видання. – К.: Знання, 2005. – 399 с.
10. *Резніченко М. І., Твердохлібова Я. М.* Художня графіка. Книга І. Навчально-методичний посібник для студентів художньо-графічного факультету педагогічних університетів / *М. І. Резніченко, Я. М. Твердохлібова.* – Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2011. – 272 с.
11. *Рибалка В. В.* Теорії особистості у вітчизняній психології та педагогіці: Навчальний посібник / *В. В. Рибалка.* – Одеса, 2009. – 575 с.
12. *Рудницька О. П.* Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник / *О. П. Рудницька.* – Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2005. – 360 с.
13. *Селевко Г. В.* Энциклопедия образовательных технологий: В 2 т. Т. 1 / *Г. В. Селевко.* – М.: НИИ школьных технологий, 2006. – 816 с.
14. *Сластенин В. А.* О моделировании образовательных технологий / *В. А. Сластенин // Наука и школа, 2000.* – №4. – С.50-56.
15. *Татур Ю. Г.* Высшее образование: методология и опыт проектирования. Учебно-методическое пособие / *Ю. Г. Татур.* – М.: Университетская книга: Логос. – 256 с.
16. *Туманов І. М.* Рисунок, живопись, скульптура: Теоретико-методологічні основи комплексного навчання: Навчальний посібник / *І. М. Туманов.* – Львів: Аверс, 2010. – 496 с.
17. *Шапоринский С. А.* Понятие практики в дидактике / *С. А. Шапоринский // Советская педагогика, 1986.* – № 12. – С.47-53.
18. *Щолокова О. П.* Основи професійної художньо-естетичної підготовки майбутнього вчителя / *О. П. Щолокова.* Монографія. – К., 1996.

Стаття надійшла до редколегії 24 травня 2016 р.